

Dagens namn

BO EKEGREN:

Lennart Holm

Sedan till och med de socialdemokratiska statsråden Ingvar Carlsson och Bo Holmberg börjat tala vitt och brett om behovet av avreglering och mindre byråkrati tyckte nog de flesta att vägen mot ett mindre krångligt Sverige borde vara utlagd och klar att beträda. Detta åtminstone om man inte har större pretentioner än statsråden Carlsson och Holmberg, nämligen att det borde utredas om inte en del "onödig" byråkrati möjligen skulle kunna plockas bort eller kanske – i alla fall – överföras från statlig till kommunal nivå.

När civilminister Bo Holmberg ifrågasatte om det var nödvändigt att staten skickade ut 11 000 textsidor per år med nya regler tog det emellertid eld i generaldirektören i Statens Planverk, Lennart Holm, som i en debattartikel i Dagens Nyheter varnade för fortsatt frihetsdebatt. Att minska på den statliga detaljregleringen vore att "trappa ned samhällets kvalitetsansvar", att "ifrågasätta den svenska modellen" och att "avveckla det skydd för vardagslivets trygghet som det starka samhället en gång tog på sig", varnade Lennart Holm och menade att 11 000 sidor statliga normer är vad landet behöver för ett fungerande vardagsliv.

Lennart Holm satte i DN-artikeln sitt hopp till "socialdemokratins kvinnor, som mer än andra har stått för uppbyggnaden av skyddet för de enkla livskvaliteterna".

Denna hans förhoppning om allierade i striden mot frihetsapostlarna klingade emellertid ohörd. Bara några dagar senare betecknade två socialdemokratiska kvinnoklubbister från Hammarbyhamnen Lennart Holms artikel som "en takt-

lös flirt". De erinrade om hur planverkets normer från 1960-talet gjort områdena kring alla pendeltågsstationer och tunnelbanestationer till ödsliga asfalttundror, avsedda för parkeringsplatser. Och de erinrade om att vardagslivets svenskar och svenskor – till skillnad från byggnormerna – uppskattade skåp med hyllor och inte bara skåp med stång.

Detta är inte första gången som Lennart Holm ställer sig i blåsväder. 1980 gick han till angrepp mot den moderata planministern Georg Danell och beskyllde även honom för att vilja avreglera alldeles för mycket. Vad som då retade generaldirektören i Statens Planverk var att Georg Danell och regeringen givit ett par kommuner rätt i några planfrågor där länsstyrelse och Statens Planverk var av annan uppfattning.

Svenska Dagbladet menade då i en ledare att en verkschef som på detta sätt gått till offentligt angrepp på den regeringsmedlem som ansvarar för ämbetsverkets område borde ha gjort sig omöjlig som generaldirektör.

Lennart Holm var inte svaret skyldig: "Vill man sätta munlås på statens tjänstemän? Skulle inte de som har förmånen att ha den bästa överblicken av vad som sker ha rätten att beskriva detta?"

Lennart Holm är 58 år och docent i arkitektur. Han har varit lärare i bostadsbyggande vid Tekniska Högskolan. När Statens Institut för Byggnadsforskning inrättades 1960 blev han dess chef och när Statens Planverk inrättades 1969 blev han dess förste generaldirektör.

I hela 18 år – mellan 1951 och 1969 – var han dessutom redaktör för HSBs tidskrift "Att Bo". Därigenom kan han sägas ha gjort sin värnplikt i Rörelsens

tjänst.

Lennart Holm och Statens Planverk har intagit en central roll i uppbyggnaden av den hårt reglerade "cementklumpen Sverige" vi idag lever i och som utlandet förvånas över att svenskarna tolererar.

Något av en höjdpunkt når Reglerings-Sverige i den sk Bostadslånekungörelsen som reglerar villkoren för att ett bygge ska få statliga lån:

"Godtagbar möblerbarhet i vardagsrum är: soffgrupp, tre meter bokhylla, TV samt för det större rummet matbord med sex platser respektive för det mindre rummet fyra platser. I 1 rum och kök godtas 1,8 m bokhylla och ersätts matbord med säng, sängbord, arbetsbord, stol samt byrå eller högskåp."

Man och hustru behöver i Sverige alltså inte träta om var skåpet ska stå. Det vet Statens Planverk.

I Lennart Holms värld är klokheten och kunskapen hierarkiskt ordnade. Kommunen är klokare än medborgarna. Länsstyrelserna är i sin tur klokare än kommunerna. Och klokare än länsstyrelserna är de centrala ämbetsverken. Klokast i landet borde vara riksdag och regering, men här har Lennart Holm gjort ett undantag. Statsråden Danell, Carlsson och Holmberg har ju blivit utsatta för hans vrede. Klokast i landet är alltså Statens Planverk.

Genom sitt inlägg i debatten placerade sig Lennart Holm som klar favorit i den informella tävlingen om vem som redan 1984 kan koras till "Sveriges Storebror" eller "Herr Byråkrati". De främsta medtävlarna är givetvis SCBs generaldirektör Sten Johansson och landshövdingen Sven Heurgren. Det är

möjligt att Sven Heurgren till slut vinner på bättre hets, men Lennart Holm är verkligen den mest intellektuelle och ideologiske av de tre. Hos Sven Heurgren är det principlösheten som är det skrämmande, med Lennart Holm är det principerna.

Lennart Holm är sedan 1976 ordförande i Riksställningar och var under 60-talet ledamot av Statens Kulturråd. Det kulturpolitiska intresset har bland annat resulterat i en debattskrift, "Strategi för kultur", som kom ut 1964. Skriften var ett inlägg i en intern socialdemokratisk polemik och riktade sig mot Harry Schein, som förordat en pragmatisk kulturpolitik. Lennart Holm vände sig med skärpa mot "hugskott, utnyttjade tillfälligheter och publiksneglingar" och ansåg att kulturpolitiken skulle byggas upp efter ett tekniskt planeringsschema. Med utgångspunkt från en "sociologisk kartläggning av konsumtionsmönstren" ville Lennart Holm ha en planhushållning inom kultursektorn. Som väl var, blev han emellertid inte någon tongivande kulturpolitiker.

I så fall hade vi i Sverige idag sannolikt haft statliga normer för god, statsbidragsberättigad kultur. Den exakta storleken på en versfot, Minutvalsens längd i sekunder och antalet godtagbara andhämtningar vid framsägandet av Shakespeares monologer skulle vara reglerat i en Svensk Kulturnorm. Den vackraste visan om kärleken skulle då inte haft en chans att komma på pränt. Den skulle ovillkorligen fastnat på planeringsbordet i ett Statens Kulturverk. Mot den bakgrunden får vi kanske vara glada att Lennart Holm är där han är. Det kunde varit värre.